

Taulukko 1 Tekstitaidon kokeen arviointikriteerit

	0	1	2	3	4	5	6
Tehtävänannon noudattaminen	Vastauksella ei ole yhteyttä tehtävänantoon.	Vastauksen yhteys tehtävänantoon on havaittavissa.	Vastaus täyttää osittain tehtävänannon.	Vastaus täyttää tehtävänannon pääosin.	Vastaus täyttää tehtävänannon.	Vastaus täyttää erinomaisesti tehtävänannon.	Vastaus täyttää erinomaisesti tehtävänannon.
Vastauksen sisältöaineokset	Havainnot puuttuvat, tai ne eivät ole tehtävänannon mukaisia. Päätelmät puuttuvat tai ovat väärä. Sisältö on osittain virheellistä tai pohjatekstin suoraa kopiointia.	Vastauksessa on jokin yksittäinen tehtävänannon mukainen havainto. Päätelmiä on tehty, mutta ne ovat virheellisiä, perustelemattomia tai epäuskottavia. Sisältö voi olla pääosin pohjatekstiä toistavaa.	Havaintoja on tehty, mutta ne ovat sattumanvaraisia tai osin asiaankuulumattomia. Päätelmät ovat yksioikoisia tai heikosti perusteltuja. Sisältö voi olla paljolti pohjatekstiä referoivaa. Vastauksessa voi olla asiavirheitä.	Havainnot ovat asianmukaisia, mutta ne voivat olla yksipuolisia tai irrallisia. Päätelmät ovat pääosin uskoittavia mutta ylimalkaisesti perusteltuja.	Vastauksessa on tehtävänannon kannalta keskeisiä havaintoja, joita on ryhmitelty. Päätelmiä on perusteltu tekstihavaintojen avulla, ja havaintojen yhteys tekstin merkityksiin käy ilmi.	Havainnot ovat monipuolisia, ja pää- ja sivuasiat ovat tasapainossa. Päätelmät ovat uskottavia, ja ne yhdistetään tarkoituksenmukaisesti teksti- ja kontekstihavaintoihin.	Havainnot ovat täsmällisiä ja osuvia. Päätelmät ovat oivaltavia, ja ne on perusteltu vakuuttavasti teksti- ja kontekstihavaintojen avulla.
Käsitteiden käyttö	Tehtävänannon edellyttämiä käsitteitä ei ole käytetty tekstin erittelyssä.	Vastauksessa on mainittu jokin yksittäinen käsite, mutta sitä ei ole käytetty asianmukaisesti tekstin erittelyssä.	Vastauksessa on mainittu joitakin tehtävään sopivia käsitteitä, mutta niiden yhdistäminen havaintoihin on satunnaista tai ne on ymmärretty osittain väärin.	Tehtävään sopivia käsitteitä on käytetty tekstin erittelyssä, mutta niiden valinnassa tai käytössä voi olla puutteita.	Tehtävään sopivia käsitteitä on käytetty pääosin asianmukaisesti tekstin erittelyssä.	Vastaukseen on valittu tehtävän kannalta osuvat käsitteet, ja niitä on käytetty asianmukaisesti tekstin erittelyssä.	Vastaukseen on valittu tehtävän kannalta osuvat käsitteet, ja niitä on käytetty asian- tuntevasti ja luontevasti tekstin erittelyssä.

	0	1	2	3	4	5	6
Vastaustekstin rakentaminen	Vastaus ei muodosta kokonaisuutta, eikä siinä näy tehtävänannon edellyttämiä rakennepiirteitä. Viittaukset pohjatekstiin puuttuvat.	Vastaus on heikosti jäsennelty, ja sidoksisuus on vähäistä. Muutampia tekstilajille tyypillisiä rakennepiirteitä on havaittavissa. Viittaustekniikassa on selviä puutteita.	Vastaus on jäsennelty, mutta kappaleiden ja virkkeiden väliset suhteet eivät tule selkeästi esille ja asiat jäävät irrallisiksi. Viittaustekniikassa on puutteita.	Vastauksen jäsentely on suhteellisen selkeä. Kappaleet ja virkkeet kytkeytyvät toisiinsa. Tehtävänannon edellyttämän tekstilajin tyypilliset rakennepiirteet ovat oikeasuuntaisia. Viittaustekniikan perusasiat ovat kunnossa.	Vastauksen jäsentely on selkeä. Virkkeet ja kappaleet kytkeytyvät toisiinsa. Tehtävänannon edellyttämän tekstilajin tyypilliset rakennepiirteet tulevat esille. Viittaustekniikka on kunnossa.	Vastaus on hyvin jäsennelty, loogisesti etenevä ja tiivis kokonaisuus, jossa asioiden väliset kytkökset tulevat selkeästi esille. Tekstilajille tyypilliset rakennepiirteet ovat selvästi esillä. Viittaustekniikka on kunnossa, ja viittaukset ovat luontevia.	Vastaus on rakenteeltaan selkeä, ehyt ja tiivis kokonaisuus. Teksti osoittaa tehtävänannon mukaisen tekstilajin erinomaista hallintaa. Viittaukset nivoutuvat omaan tekstiin taitavasti.
Kieli	Vastausta ei voi ymmärtää. Tyyli ei ole tehtävänannon edellyttämän tekstilajin mukaista. Kielen rakenteiden hallinnassa on pahoja puutteita useilla tasoilla. Vastaustekstissä on paljon erilaisia yleiskielen normien rikkomuksia.	Vastausta on vaikea ymmärtää. Tyyli on hapanvää. Kielen rakenteiden hallinnassa on selviä puutteita useilla tasoilla. Vastaustekstissä on useita erilaisia yleiskielen normien rikkomuksia.	Vastaus on paikoin vaikeaselkoinen. Siinä on pyrkimystä noudattaa tyyli-lajiodotuksia. Kielen rakenteiden hallinnassa on joitakin selviä puutteita. Kirjoitetun yleiskielen normien hallinnassa on monenlaisia tyypillisiä puutteita.	Vastauksen keskeinen sisältö on ymmärrettävissä. Vastaus on tyyli-lajin tyypillisten tekstilajin mukaista. Kielen rakenteiden hallinnassa on satunnaisia puutteita. Kirjoitetun yleiskielen normit ovat pääosin hallinnassa.	Vastaus on helppo ymmärtää. Tyyli on edellytetyn tekstilajin mukaista. Kielen rakenteiden hallinnassa ei juuri ole puutteita. Vastausteksti noudattaa kirjoitetun yleiskielen normeja.	Vastaus on kokonaisuudessaan helppo ymmärtää. Vastaus täyttää hyvin tekstilajin tyyliodotukset. Kielen rakenteet ovat hallinnassa. Vastausteksti noudattaa hyvin kirjoitetun yleiskielen normeja.	Vastaus on kokonaisuudessaan helppo ymmärtää, ja sitä on miellyttävä lukea. Vastaus täyttää erinomaisesti tekstilajin tyyliodotukset. Kielen rakenteet ovat erinomaisesti hallinnassa. Vastausteksti on moitteetonta yleiskieltä.
Kokonaiskuvalukutaidosta	Vastaus osoittaa, että tekstiä ei ole ymmärretty.	Vastaus osoittaa peruslukutaidon hallintaa, mutta tekstin ymmärtämisessä on selviä puutteita.	Vastaus osoittaa peruslukutaidon hallintaa, mutta lukutapa ei ole tekstilajin mukainen. Vastaus sisältää yksittäisiä ja pinnallisia havaintoja.	Vastaus osoittaa erittelevän lukutaidon hallintaa. Tekstin pääsisältö, tavoitteet ja tekstilajipiirteet on ymmärretty. Tekstistä tehtyjä havaintoja on yhdistelty toisiinsa.	Vastaus osoittaa hyvää erittelevää lukutaitoa, ja siinä on piirteitä kriittisen lukutaidon hallinnasta. Tekstin sisällön, muodon ja tavoitteiden välisiä suhteita on pohdittu, ja havaintoja on suhteutettu tekstilajiin.	Vastaus osoittaa kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon hallintaa. Tekstikokonaisuuden eri merkitystasot on ymmärretty. Teksti on sijoitettu tilannekontekstiinsa.	Vastaus osoittaa erinomaista kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon hallintaa. Tulkintaa on perusteltu sijoittamalla teksti tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa. Vastaus avaa oivaltavia näkökulmia.